

dalje su se nosili šeširi i rukavice. Muška je odjeća postala ležernija. U šezdesetima skratila se duljina haljine i suknje. Šešir više nije bio tako čest modni dodatak. Žene su sve više nosile hlače. Potkraj šezdesetih i u sedamdesetima vladalo je šarenilo boja, u modi su bila *djeca cvijeća*. Hlače su se pri rubovima širile u trapez. Traperice su nosili i muškarci i žene. Žene su često mogu vidjeti u hlačama i košuljama nalik onima na muškarcima, a preko njih su se nosili puloveri. Knjiga završava kratkim pregledom odijevanja potkraj sedamdesetih i na samom početku osamdesetih godina prošlog stoljeća. Tu je napravljen i manji propust budući da podnaslov podrazumijeva da priča o modnim karakteristikama i promjenama seže sve do kraja devedesetih godina.

*Povijest odijevanja na Zapadu* pruža nam iscrpan pregled povijesti odijevanja i mode s naglaskom na zapadnoj civilizaciji. Ilustracije impresioniraju brojnošću i izgledom, načinjene su s puno pažnje i obogaćene mnogim detaljima. Opisi ilustracija su isto tako iscrpni i vrlo korisni. Iako ovo nije prava povijest mode, što nije bila niti autorova namjera, knjiga može odlično poslužiti ne samo kao priručnik za kostimografe i dizajnere nego i kao pomagalo za povjesničare u razmatranju određenih aspekata razvoja zapadne civilizacije. Svakako je i vrlo kvalitetna polazišna točka, štoviše dostojan poticaj za izradu prave historiografske studije o povijesti mode i odijevanja u Hrvatskoj.

Željka KRIŽE GRAČANIN

## Terminološki rječnik latinskoga pisma

*Vocabularium parvum scripturae Latinae, ediderunt JURAJ ŠEDIVÝ et HANA PÁTKOVÁ, Bratislava – Praha: Vlastita naklada, 2008, 111 str.*

Kao rezultat višegodišnjeg rada na projektu *Latin Paleography Network – Central and Eastern Europe* objavljen je 2008. godine *Vocabularium parvum scripturae Latinae* (Mali terminološki rječnik latinskoga pisma). *Latin Paleography Network (LPN)* međunarodni je i interdisciplinarni projekt pokrenut 2002. godine s ciljem okupljanja stručnjaka koji proučavaju latinsku paleografiju, odnosno sve vidove latinskoga pisma kroz povijest. U početnim godinama rada na projekt su bili uključeni znanstvenici iz Austrije, Češke, Mađarske, Poljske, Rusije, Slovačke i Ukrajine, a potom i iz drugih zemalja.

*Vocabularium parvum scripturae Latinae* kao urednici, ujedno i izdavači, potpisuju Juraj Šedivý i Hana Pátková. Na njemu je radila veća skupina znanstvenika iz srednje i istočne Europe. Imenom i zemljom podrijetla to su: Olja Bleskina (Rusija), Franz A. Bornschlegel (Njemačka), Rūta Čapaitė (Litva), Miroslav Čovan (Slovačka), Juraj Gembický (Slovačka), Dalibor Havel (Češka), Jerzy Kaliszuk (Poljska), Ljudmila I. Kiseleva (Rusija), Renate Kohn (Austrija), Edit Madas (Mađarska), Richard Marsina (Slovačka), Edward Potkowski (Poljska), Helmut Reimitz (Austrija), Jiří Roháček (Češka), Martin Roland (Austrija), Jacek Soszyński (Poljska), Herrard Spilling (Njemačka), Pavel Spunar (Češka), Winfried Stelzer (Austrija), Zoltán Várady (Mađarska), László Veszprémy (Mađarska), András Vizkelety (Mađarska) i Andreas Zajic (Austrija).



*Vocabularium parvum scripturae Latinae* višejezični je rječnik – njemački, češki, slovački, poljski, mađarski, litavski i ruski – a sastoji se od kratkoga uvodnog teksta (*Praefatio*, str. 11-40), koji je uz navedene jezike preveden i na engleski, a napisali su ga Juraj Šedivý, s Katedre za arhivistiku i pomoćne povijesne znanosti Filozofskog fakulteta u Bratislavi (*Katedra archívniectva a pomocných vied historických, FiF UK Bratislava*) i Hana Pátková, s Katedre za pomoćne povijesne znanosti i arhivistiku Karlova sveučilišta u Pragu (*Katedra pomocných ved historických a archivního studia, Univerzita Karlova, Praha*). Nakon uvoda, slijedi *Vocabularium* (str. 41-105) u kojem je uz svaki pojam pridružen njegov slikovni prilog, to jest slika zamjenjuje opširniji opis pojma. Pojmovi u rječniku su klasificirani od temeljnih koji se potom razrađuju po pojedinačnim podterminima. Tako, na primjer, glavni pojam 2. „Tekst na stranici“ sadržajno je razrađen na 2.1. „Tekst pisan u jednom stupcu“; 2.2. „Tekst pisan u dva ili tri stupca“; 2.3. „Tekst s komentarom“; 2.4. – bez naziva. Potom se 2.1. dijeli na 2.1.1. „Tekst uvučen s lijeva ili desna“, 2.1.2. „Tekst pisan u sredini“, 2.1.3. „Tekst pisan s postupnim suženjem redaka pri dnu stupca“. Pojam 2.2. se ne dijeli. Pojam 2.3. dijeli se pak na 2.3.1. „Komentar koji okružuje tekst“, 2.3.2. „Komentar pisan u stupcu lijevo ili desno od teksta“, 2.3.3. „Zabilješke pisane na rubu teksta“, 2.3.4. „Zabilješke pisane između redaka teksta“. Pojam 2.4. dijeli se na 2.4.1. „Tekst pisan s razmakom između redaka“ i 2.4.2. „Tekst pisan bez razmaka među redcima“.

Usporedbe njemačke, češke, slovačke, poljske, mađarske, litavske i ruske paleografske terminologije pokazuju sličnosti dakako u onim terminima koji su zadržali svoj latinski izričaj, dok se u drugim terminima razlikuju. To je posebno zamjetljivo – ali i razumljivo – u primjerice mađarskom i njemačkom te ruskom jeziku (drugim riječima poklapa se s genetskom klasifikacijom tih jezika).

Na kraju rječnika nalazi se dodatak (*Appendix*) u kojem su popisani dosadašnji susreti i paleografske radionice LPN projekta kao i njihovi sudionici. Prva je radionica održana u Pragu 2002, druga u Bratislavi 2003, treća u Tepli (Češka) 2004. i četvrta 2008. ponovno u Bratislavi. Kao rezultat prvih dviju radionica, koje su bile posvećene povijesti pisane kulture na tzv. karpatsko-dunavskom prostoru, tiskan je 2003. godine zbornik radova *History of Written Culture in the Carpatho-Danubian Region I* (ur. Hana Pátková, Pavel Spunar i Juraj Šedivý).

Spomenimo i to da je *Vocabularium parvum scripturae Latinae* posvećen dr. Pavlu Spunaru, profesoru Instituta za klasične studije Češke akademije znanosti u Pragu (*Ústav pro klasická studia CAV*).

Hrvatskim paleografima ovaj će terminološki rječnik dobro doći posebice u pogledu izrade mogućega našeg terminološkog rječnika paleografije – poglavito latinske, ali i glagoljske i ćirilično-hrvatske – koje iz prvospomenute ionako već koriste brojne termine. Naime, dosad je na raspolaganju bio samo prinos jednom takvom rječniku koji je u dva navrata objavio hrvatski povjesničar Franjo Šanjek kao dodatak svojim priručnicima *Osnove latinske paleografije hrvatskog srednjovjekovlja* („Rječnik tehničkih izraza vlastitih povijesnim znanostima“, Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 1996, 97-107) te u udžbeniku *Latinska paleografija i diplomatika* („Rječnik tehničkih izraza svojstvenih pomoćnim povijesnim znanostima“, Zagreb: Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu, 2005, 291-294). No, treba skrenuti pažnju da je u *Hrvatskoj enciklopediji* zastupljenost pomoćnih povijesnih znanosti kao struke relativno dobra, odnosno dio pojmova koji se obrađuju u *Vocabularium parvum scripturae Latinae* definirani su i opisani kod nas. No, predstoji





u dogledno vrijeme da se krene u definiranje naše terminologije i izrade paleografskoga terminološkog rječnika, a čemu će svakako pripomoći i metodološki obrazac *Vocabularium parvum scripturae Latinae*.

Tomislav GALOVIĆ

### Novi pretisak Krčkog ili Vrbničkog statuta iz 1388. godine\*

*Krčki (Vrbanski) statut iz 1388., priredili LUJO MARGETIĆ i PETAR STRČIĆ, Krčki zbornik sv. 62, Posebno izdanje Krčkog zbornika sv. 52, Krk: Povijesno društvo otoka Krka – Društvo Krčana i prijatelja otoka Krka u Zagrebu, 173 str. + faksimil.*

Uzoriti kardinale, dragi Krčani, poštovani kolege, dame i gospodo! U ovom stožernom zdanju hrvatske pismenosti Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici predstavljamo knjigu akademika Luje Margetića i Petra Strčića *Krčki (Vrbanski) statut iz 1388.* Ova je knjiga 62. svezak *Krčkog zbornika*, odnosno 52. svezak njegova podniza *Posebna izdanja Krčkog zbornika*, edicije koju potpisuje Povijesno društvo otoka Krka. Ujedno, ona je pretisak istoimenog naslova koji je tiskan točno prije dvadeset godina. Tada je objavljena kao 10. svezak *Krčkog zbornika*, odnosno kao 12. svezak njegova *Posebnog izdanja* u znak obilježavanja 600. obljetnice nastanka *Krčkog (Vrbanskog) statuta*. U čast te velike obljetnice, Luj Margetić i Petar Strčić priredili su 1988. godine za tisak taj dragocjeni hrvatski pravni spomenik pisan glagoljicom. Izdanje započinje studijom Petra Strčića *Krčki knezovi i otok Krk od kraja XII. do kraja XIII. stoljeća* (str. 11-54), nastavlja se studijom Luje Margetića *O Krčkom (Vrbanskom) statutu* (str. 55-92) te konačno Margetićevim *Prijepisom Krčkoga (Vrbanskog) statuta i prijenosom na suvremeni jezik* (str. 93-170) s uvodnim dijelom koji potpisuje Miloš Orlić. Na kraju je knjige donesen i vrlo uspjeti faksimil *Krčkog (Vrbanskog) statuta*. Inače, prvi kontakt L. Margetića na kolacioniranju *Statuta* počeo je još 1973. godine.

Ovogodišnji pretisak knjige, objavljene prije dvadeset godina, započinje *Predgovorom* akademikâ Luje Margetića i Petra Strčića te prigodnim riječima Daria Vasilčića, gradonačelnika grada Krka, i Ivana Lukarića, načelnika općine Vrbnik, bez čije novčane potpore ne bi ni bilo ove knjige.

U ovom se izdanju suvremenim egdoteičkim metodama obrađio jedan od najvažnijih pisanih spomenika hrvatske uljudbe, jedan od naših najvažnijih pravnopovijesnih glagoljskih zapisa, *Statut Vrbnika* koji je bio u upotrebi na većem dijelu otoka Krka. Krčki/Vrbnički statut, po procjeni L. Margetića, najstariji je pravni spomenik otoka Krka; stariji je, suprotno od mišljenja talijanskih povjesničara, od *Krčkog statuta* koji je sastavljen latinskim jezikom. Knjiga krčkih/vrbničkih statutarnih odredaba, zapisana glagoljicom

\* Govor prof. dr. Mirjane Matijević Sokol na promociji knjige *Krčki (Vrbanski) statut* akademika Luje Margetića i Petra Strčića u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu u studenome 2008. godine.





FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST  
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY  
INSTITUT FÜR KROATISCHE GESCHICHTE

# RADOVI 40

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST  
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

**FF press**

ZAGREB 2008.





RADOVI ZAVODA ZA HRVATSKU POVIJEST  
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Knjiga 40

*Izdavač*

Zavod za hrvatsku povijest  
Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu  
FF-press

*Za izdavača*

Miljenko Jurković

*Glavni urednik*

Borislav Grgin

*Uredništvo*

Ivo Goldstein  
Boris Olujić  
Mario Strecha  
Božena Vranješ-Šoljan

*Tajnik uredništva*

Hrvoje Gračanin

Adresa uredništva

Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet Zagreb,  
Ivana Lučića 3, HR-10 000, Zagreb  
Tel. ++385 (0)1 6120 150, 6120 158, faks ++385 (0)1 6156 879

Časopis izlazi jedanput godišnje

Ovi su Radovi tiskani uz financijsku potporu  
Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske





*Naslovna stranica*

Iva Mandić

*Računalni slog*

Boris Bui

*Lektura i korektura*

Ivan Botica

*Tisak*

Tiskara Rotim i Market, Lukavec

Tiskanje dovršeno u prosincu 2008. godine

*Naklada*

400 primjeraka

